

# Bilag 6.2

Dato: 11. juni 2024  
Til: HB på møde den 27. juni 2024  
Skrevet af: Birgitte Bang Ingrisch, 61 69 18 22, bbi@dn.dk

## DN's fredningsstrategi 2022-30, Opdateret med mindre justering juni 2024

### 1. Mål med DN's fredningsarbejde

DN's fredningsarbejde hviler på en mere end 100-årig historisk indsats og på en række formelle rettigheder, som DN er tillagt af Folketinget.

Fredningsarbejdet er en central og integreret del af foreningens identitet og arbejde – lokalt og centralt. Fredningsarbejdet bidrager samtidig til opfyldelse af DN's strategi ved at være et redskab til at skabe mere og rigere natur og i øvrigt understøtte aktuelle natur-dagsordener gennem varige fredninger.

Fredningsarbejdet rummer traditionelt følgende aktiviteter:

- DN rejser relevante fredningssager, som understøtter de aktuelle dagsordener.
- DN servicerer de allerede rejste, men ikke afgjorte sager i en 2-6-årig proces i fredningsnævn og Miljø- og Fødevareklagenævn
- DN arbejder med dispensationssager

Det overordnede mål med DN's fredningsarbejde er at beskytte, forbedre og genskabe Danmarks vigtigste natur- og landskabsværdier gennem en varig beskyttelse, og at sikre befolkningens adgang til naturen. De konkrete mål for fredningsarbejdet er de formulerede mål i den til enhver tid gældende aktivitetsplan.

### 2. Mål med fredningsstrategien

Strategien præciserer mål, principper og kriterier for DN's fredningsarbejde med henblik på at prioritere de mange forslag til nye fredningssager og sikre, at ressourcerne til fredningsformål anvendes optimalt. Strategien beskriver også samarbejdet mellem Sekretariatet og HB om den løbende prioritering mellem sagerne.

### 3. Fokus i DN's fredningsarbejde

DN's fredningsarbejde ligger i forlængelse af den gældende Handlingsplan for fredning, som Miljøministeriet, Kommunernes Landsforening og Danmarks Naturfredningsforening har udarbejdet i fællesskab. DN's fredningsarbejde har hovedfokus på at sikre biodiversiteten (gennem de øverste 2 værdier). Øvrige fredningsværdier herefter er sidestillet og indgår i de enkelte fredningssager efter konkrete vurderinger:

- Større sammenhængende naturområder og naturlige processer, eller hvor fredning kan skabe mere sammenhæng.
- Naturområder med høj biologisk mangfoldighed af bl.a. truede eller sjældne arter.
- Større sammenhængende og uforstyrrede landskaber med væsentlige landskabelige værdier.
- Rekreative værdier og befolkningens adgang til naturen.

- Perlerne – unikke, nationalt værdifulde lokaliteter.
- Kystlandskabet, herunder fri dynamik ved kysterne.
- Bynær natur med mange brugere, f.eks. byernes parker og grønne områder.
- Geologiske værdier.
- Stilhed og mørke.

I 2022 vedtog DN en ny naturpolitik, der sætter den overordnede retning for foreningens naturpolitiske arbejde, herunder DN's fredningsarbejde og de konkrete nye fredningssager, som DN går ind i. Det er en central del af naturpolitikken, at der afsættes mere plads til naturen, da vi ved, at det er et af de absolut vigtigste greb, hvis vi skal løse biodiversitetskrisen.

Mere plads til natur handler både om at skabe større sammenhængende naturområder ved at udvide arealet, men det handler også om at genskabe naturens frie processer f.eks. ved at genoprette en naturlig vegetationsdynamik, hydrologi og græsning. DN's fredningsarbejde skal derfor understøtte både, at der afsættes mere plads til naturen, men også at de naturlige processer i videst muligt omfang genoprettes i de fredede områder, ved at fredningsbestemmelserne f.eks. fremmer mere urørt skov, genopretning af hydrologi, helårsgræsning mv.

Samtidig skal fredningsbestemmelserne i de konkrete nye fredningsforslag formuleres, så de ikke er til hinder for en open ended naturforvaltning, f.eks. ved, at der stilles meget specifikke krav til forvaltningen af områderne eller krav om opretholdelse af en konkret naturtilstand eller et bestemt landskab. Fredninger må således ikke hindre, at fredningsområder i fremtiden indgår i større genforvildede naturområder, naturnationalparker, naturgenopretningsprojekter og lignende.

Fredninger er samtidig et vigtigt værktøj, der kan være med til at sikre nogle af de sidste levesteder for truede arter, som vi risikerer at miste helt fra naturen, hvis der ikke sker en indsats nu. Derfor prioriterer DN også at målrette fredninger mod områder, der huser truede arter, samt at fredningerne bidrager til at sikre disse arters overlevelse.

DN's fredningsarbejde og de konkrete nye fredningssager, som DN går ind i, skal i øvrigt understøtte foreningens arbejde med at imødegå negative konsekvenser af og sætte fokus på aktuelle udfordringer, som relaterer sig til klimaforandringer, presset på kysterne, rovdrift på skovenes naturværdier, landbrugsrelaterede problemstillinger, råstofindvinding, presset på byernes grønne områder og jagt.

#### 4. Forholdet til anden naturbeskyttelse

Fredningsinstrumentet har i mere end 100 år været et væsentligt element i dansk landskabs- og naturforvaltning, og er fortsat det stærkeste og mest fleksible instrument til at fastsætte specifikke og individuelle bestemmelser for et givent geografisk område. I løbet af de sidste 30-40 år er der imidlertid kommet en række nye virkemidler ind i lovgivningen, som på hver deres måde skal sikre hensynet til natur og landskab. Fredning er derfor i dag et af flere virkemidler til at opnå forskellige mål som f.eks. at sikre hensynet til naturen, landskabet og befolkningens muligheder for at komme ud i naturen.

De vigtigste virkemidler ud over fredning:

Redskab	Formål	Styrker/Svagheder
Naturbeskyttelseslovens § 3.	Sikrer en generel beskyttelse af en række naturtyper (heder, enge, overdrev, strandenge, moser mv.) imod, at der foretages aktivt indgreb, som ændrer naturens tilstand.	Generelle beskyttelser er værdifulde og yder god beskyttelse hvis kommunen administrerer restriktivt, fører tilsyn, håndhæver og laver naturpleje. Kommunen kan imidlertid ikke udføre pleje imod ejers vilje, så meget §3-natur gror til eller springer i skov. §3-beskyttelse er ej heller varig, men kan ophæves, hvis naturtilstanden forringes. Desuden kan §3-beskyttelse ophæves med krav

		om erstatningsnatur, som ikke nødvendigvis modsvarer det tabte. §3-områder i sommerhusområder er kun beskyttet mod landbrugsmæssige tilstandsændringer.
Naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer	Sikrer imod byggeri, anlæg mm inden for de givne bygge- og beskyttelseslinjer.	Generel god beskyttelse men afhænger af kommunernes forvaltning, tilsyn og håndhævelse. Staten er myndighed på strandbeskyttelseslinjen, som generelt administreres restriktivt. Undtaget herfra er skovbyggelinjen, som de senere år er blevet administreret meget lempeligt.
Planloven (kommuneplan/lokalplan/VVM/landzone)	Planloven skal sikre at den sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i areal anvendelsen og medvirker til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.	Man skal påvirke i god tid og det er helt op til de politiske viljer og i konkurrence med kortsigtede økonomiske interesser. Planloven skal sikre en afvejning af interesser, hvilket ofte medfører komplicerede dilemmaer og konflikter.
Grønt Danmarkskort	Grønt Danmarkskort er et sammenhængende naturnetværk, som kommunerne selv bidrager til med udpegninger i kommuneplanerne.	Kommunerne kan ændre i udpegningerne i Grønt Danmarkskort, hvilket indimellem sker, særligt i forbindelse med landsplandirektiver.
Skovloven og skovlovsaftaler	Skovloven har til formål at fastholde skovbevoksede arealer og beskytte skovene imod f.eks. bebyggelse og overgang til anden anvendelse. Desuden at sikre bæredygtig skovdrift og mulighed for at lave aftaler om beskyttede arter og naturtyper.	Afhænger af de afsatte ressourcer, skovejers velvilje og er ofte tidsbegrænsede. Skovloven fastsætter ikke driftsmæssige begrænsninger eller standarder for trævalg.
Vejloven (veje og stier)	Vejloven har blandt andet til formål at sikre og skabe offentlig adgang.	Kommunerne kan ekspropriere til nye veje og stier, og dermed sikre/skabe adgang. Svagheden er imidlertid at det vil kommunerne helst ikke, da det er upopulært hos lodsejerne.
Råstofloven	Råstofloven skal sikre forsyningen med råstoffer, og at dette sker på et bæredygtigt grundlag.	Der kan over tid skabes meget ny natur ved at marker bliver til råstofgrave og efterfølgende efterbehandles til natur- og fritidsformål. Det betyder bl.a. raste- og yngleområder til masser af fugle, padder og krybdyr og levested for adskillige planter og insekter, laver og svampe. Svagheden er, at Regionerne indimellem udlægger nye råstofområder i værdifulde landskaber, naturområder eller områder med væsentlig kulturarv. Desuden medfører ny natur i tidligere råstofgrave ikke plejepligt for kommunen eller adgang for offentligheden.
Natura2000 (habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet)	Formålet med direktiverne er at sikre og forbedre bevaringstilstanden for naturtyper og arter af fællesskabsbetydning. Kommunerne er i deres løbende sagsbehandling forpligtet til at sikre beskyttelsen af naturtyper og arter, der indgår i direktiverne.	Kommunerne har forpligtet sig til at nå nogle mål inden for natura2000-områderne. Da aftalerne er frivillige, afhænger det af de afsatte midler og velviljen hos lodsejerne. Fredning kan være et værdifuldt supplement til naturplanerne, da de dels sikrer målopfyldelsen på naturområdet, men også kan sikre adgang, da adgang aldrig er et formål i natura2000-planerne.
Nationalparker	Formålet med nationalparkloven er at skabe grundlag for, at der i områderne gøres en særlig indsats for at passe på naturen og kulturarven og samtidig give alle bedre muligheder for friluftsoplevelser.	Lokale styregrupper skal blive enige om indholdet, hvilket kan være en svaghed. Samtidig afhænger det af lodsejerens velvilje. Desuden skal pengene til eventuelle tiltag findes.

Naturnationalparker	Formålet med naturnationalparker er at give naturen plads til at være natur uden samtidig at drive landbrug eller skovbrug.	Udlægges indtil videre kun på statens egne arealer. Må antages at være varige.
Urørt skov	Formålet er at styrke indsatsen for biodiversitet i skovene uden kommerciel skovdrift.	Udlægges indtil videre især på statens egne arealer. Private skovejere kan indgå frivillige, varige aftaler, hvilket sker i begrænset omfang.
Jagt- og forstyrrelsesfri områder	Har til formål at beskytte vandfuglene imod forstyrrelser. Udpeget for vandfugle inden for EF-fuglebeskyttelsesområderne.	Har et smalt sigte. Ofte vægtes beskyttelse mod offentlig adgang. Udlægges i praksis kun på statens egne arealer eller på havet.
Naturforvaltning: (øremærkede midler i staten)	Formålet er at sikre natur, offentlig adgang og at øge skovarealet gennem tilskud, lån og forvaltningsaftaler. Nye midler er afsat til at tage lavbundsarealer ud af drift.	Spiller ofte sammen med andre virkemidler fx tilskud til jordbrugsdrift i miljøfølsomme områder, skovrejsning, jordfordeling mv. Midlerne er meget begrænsede. Nye midler til lavbundsarealer bygges på frivillighed.
Statslige opkøb (Miljøministeriet)	Har til formål at sikre/skabe mulighed for rekreation og naturbeskyttelse. I de senere år er dele af statens arealer udlagt til urørt skov og naturnationalparker.	Svagheden er at arealerne kan sælges igen, når der ikke længere er politisk vilje til at fastholde dem i offentlig eje. Tilsvarende er der ikke en absolut garanti for, at urørt skov eller naturnationalparker fastholdes under ændret politisk flertal.
Private fondes opkøb	Kan blandt andet have til formål at sikre eller skabe mulighed for rekreation og naturbeskyttelse samt naturgenopretning.	Har et stort potentiale. Udfordringen kan være at sikre adgang til områderne for offentligheden.
EU's landdistriktsprogram	Gennem EU's landdistriktsprogram er der mulighed for at kompensere landbruget og skovbruget for en række natur- og miljøvenlige tiltag. Der kan bl.a. ydes tilskud til naturforvaltning og genopretning af vådområder og skovrejsning.	Ordningerne har en central rolle i realiseringen af vand- og naturplanerne, og vil medvirke til en betydelig indsats for naturen og vandmiljøet. Ordningerne kan således være med til at fremme de nationale og internationale forpligtelser. De er imidlertid frivillige og sikrer ikke permanente tiltag. Her vil fredninger kunne supplere denne indsats ved at gennemføre naturforbedrende tiltag på de arealer, hvor der ikke opnås frivillige løsninger. Fredninger kan ligeledes sikre adgang til arealerne.

## 5. Principper for DN's fredningsarbejde 2022-2030

### Ansvarlig fredningsindsats

For at økonomisere med ressourcerne og for at sikre en ansvarlig forvaltning af DN's ret til at rejse fredningssager, er det DN's overordnede beskyttelsesstrategi at bruge det til enhver tid mest oplagte redskab til den konkrete situation eller problem.

Fredninger rejses principielt kun i de tilfælde, hvor behovet for beskyttelse og forvalte eller for at fremme friluftslivet ikke kan opfyldes ved anvendelsen af bestemmelserne i den generelle naturbeskyttelses- og arealanvendelseslovgivning.

### Fredningsindsats som følger Handlingsplan for fredning 2013 eller nyere handlingsplaner

DN ønsker at flertallet af de rejste fredningssager understøtter gældende handlingsplaner, som er udarbejdet i samarbejde mellem DN, Miljøministeriet, Kommunernes Landsforening.

### Nye fredningsinitiativer i flertallet af landets kommuner

DN arbejder aktivt på, at flertallet af Danmarks kommuner bruger fredningsinstrumentet til at sikre og forbedre naturen, da det er i DN's og naturens interesse at fredning er et accepteret og anvendt virkemiddel i kommunerne. Dette fremmer DN gennem løbende rådgivning og dialog med kommunerne samt gennem involvering i fredningssager og afholdelse af kurser.

## Fredningsindsats i DN i hele landet

DN's arbejde med fredninger bør involvere alle afdelingerne i form af:

- Forberedelse af nye fredningssager
- Opfølgning på verserende fredningssager
- Screening af fredningsdispensationer
- Andre fredningsrelaterede aktiviteter

## Ambulancefredninger

Ud over de *planlagte* fredningssager, vil DN til enhver tid skulle kunne finde ressourcer til at gå ind i såkaldte *ambulancesager* som følge af akut opståede trusler mod fredningsværdige områder. Ambulancesager har historisk været sager, som akut skulle rejses for at afværge en pludselig opstået trussel imod natur- eller landskabsværdier.

Eksempler på ambulancesager er:

- Brorfelde i Holbæk kommune, som DN rejste fredningssag for i 2009 for at beskytte det værdifulde kuperede landskab med dets fine overdrev imod udstykning og byggeri, da staten besluttede at sælge Københavns Universitets gamle feltstation.
- Hundevængsgård på Møn, som DN rejste ambulancefredningssag for i 2011 for at beskytte et meget værdifuldt kalkoverdrev imod genopdyrkning efter et ejerskifte.
- Gl. Lejre og Ledreborg Allé, som DN rejste fredningssag for i 2012 for at beskytte det værdifulde historiske landskab omkring Gl. Lejre imod råstofgravning, før Regionen besluttede en ny råstofplan.

I disse, som i andre ambulancesager, har der været akutte trusler imod områdets værdier, som kun en hurtig fredningsindsats kunne afværge.

For at sikre, at Hovedbestyrelsen har en god mulighed for at prioritere imellem mange potentielt gode fredningssager, bliver der kun undtagelsesvist indstillet ambulancesager til HB uden for den årlige planlægning, og kun hvis der er tale om vigtige naturværdier, som står overfor ødelæggelse. Der kan dog fortsat opstå nye ambulancesager, hvis det vurderes, at det er af stor organisatorisk betydning for f.eks. en afdelings samarbejde med en kommune, at HB beslutter en ny fredningssag uden for den planlagte behandling i december. Forudsætningen er fortsat, at der fredningsfagligt er tale om en god sag.

Ambulancesager behandles af HB gennem en elektronisk høring, som kort redegør for sagen, truslerne, fredningsværdierne og konsekvenserne for områdets værdier uden en hurtig fredningsindsats.

Når nye ambulancesager besluttet, *kan* det påvirke prioriteringen af planlagte sager på et givent tidspunkt.

## 6. Kriterier, hvorefter der prioriteres fredningssager:

Nye fredningssager skal uden undtagelse kunne omfattes af Naturbeskyttelseslovens § 1. Formålet er herefter:

- 1) at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- 2) at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- 3) at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Endelig skal der ved lovens administration lægges vægt på den betydning, som et areal på grund af sin beliggenhed kan have for almenheden.

DN's fredningssager opstår ofte ved, at lokale aktive DN'ere, udvalgsmedlemmer eller andre henvender sig med en ide til en ny fredning. I slutningen af året samles alle de indkomne

ideer, hvorefter de bedste udvælges på baggrund af DN's aktuelle fredningsstrategi, og besluttes af HB. Når nye fredningssager udvælges af HB, sker der en prioritering mellem mange ideer til nye fredninger. Sager udsprunget af DN's egen organisation har ind imellem været sager af en vis lokal eller regional betydning, og ofte af naturmæssigt underordnet betydning.

Derfor besluttede HB for få år siden at skabe grundlag for en mere kvalificeret udvælgelse af nye biologiske fredningssager ud fra deres beskyttelses- og forvaltningsbehov, for at sikre, at DN i høj grad bruger fredningsinstrumentet til at sikre disse områder gennem fredning. Der er på den baggrund identificeret områder med større nationale natur- og landskabsværdier, hvor det kan være en mulighed at rejse en fredningssag, fordi den eksisterende beskyttelse ikke er tilstrækkelig til at beskytte værdierne. Områderne figurerer på en såkaldt potentialeliste, som ikke er offentligt tilgængelig.

Det tilstræbes, at nye fredningssager nogenlunde ligeligt udflyder dels af DN's eget bagland, dels af DN's potentialeliste. Vægtningen kan variere ud fra kvaliteten af de forslag, som kommer fra baglandet, så alle nye fredningssager, som DN beslutter at rejse, er kvalificerede fredningsforslag som potentielt kan forventes gennemført.

Ved udvælgelsen af nye fredningssager bliver der lagt vægt på en række kriterier, som hver især taler for eller imod en fredningssag. Oprensningen er ikke i prioriteret rækkefølge.

### **Alt andet lige taler det for en fredning:**

- At områder har en høj bioscore på Biodiversitetskortet.
- At området ligger indenfor DCE's forslag eller andet forskningsbaseret bud på placering af 30 % beskyttet natur<sup>1</sup>.
- At området hovedsageligt ligger inden for kommunernes udpegning til Grønt Danmarkskort.
- At området kan passes ind i kriterierne for nye fredninger efter Handlingsplan for Fredninger fra 2013 (eller senere handlingsplan).
- At der er et særligt og/eller stort naturindhold i området. Her lægges vægt på, at området har høj naturkvalitet.
- At der er tale om sikring af en truet naturtype, som meget vanskeligt kan genoprettes.
- At en fredning kan skabe sammenhæng i naturen.
- At der er store landskabelige eller geologiske værdier, som er truede.
- At fredningen som udgangspunkt supplerer en Natura2000-beskyttelse uden at være i konflikt med udpegningsgrundlaget.
- At der er akutte trusler imod fredningsværdierne
- At der er en igangværende udvikling i tilstanden af et område, som på sigt vil true naturindholdet, f.eks. som følge af en særlig driftsform eller en naturgiven udvikling, f.eks. gradvis tilgroning eller udtørring.
- At fredning kan sikre eller skabe offentlig adgang til naturområder, forudsat at dette ikke truer naturværdierne.

---

<sup>1</sup> Ejrnæs, R., Bladt, J. & Fløjgaard, C. 2022. Potentialet for at reservere 30 % af landarealet til beskyttede og strengt beskyttede områder i Danmark. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 42 s. - Videnskabelig rapport nr. 507, <http://dce2.au.dk/pub/SR507.pdf>

- At der er et stort naturgenopretningspotentiale i området, som en fredning kan være en forudsætning for at virkeliggøre og varigt sikre. Sådanne sager kan alene rejses sammen med en offentlig myndighed.
- At fredningen er frivillig fra lodsejers side og der er tale om reelt fredningsværdige værdier, så DN ikke kan blive brugt til at sikre snævre private interesser, f.eks. imod en offentlig planlægning.
- At de offentlige myndigheder ønsker at samarbejde om fredningen.
- At området er bynært eller undtagelsesvist beliggende i byzone og har en væsentlig rekreativ værdi. I sådanne sager kan naturindholdet være af mindre betydning.
- At arealer som i den offentlige planlægning er ved at skifte status til anden anvendelse, og derved kommer i konflikt med beskyttelsesinteresserne.
- At der er tale om værdifulde offentligt ejede arealer, der er truet af f.eks. salg.
- At der er behov for modernisering af fredningsbestemmelserne for et allerede fredet område, hvis bestemmelserne er upræcise eller der mangler bestemmelser om formål, forvaltning eller naturgenopretning.

#### **Alt andet lige taler det imod en fredning:**

- At området kan sikres med andre midler end fredning. Da fredning er både ressource- og tidskrævende, skal det altid overvejes, om der er andre lettere måder at nå målet på, f.eks. gennem indsigelser, klager, lobbyarbejde mv. Således vil der af ressource-mæssige årsager også blive skelet til, om der er tale om en fredning, som andre vil bære igennem uanset DN's eventuelle medvirken. DN's indsats skal så vidt muligt altid gøre en forskel.
- At fredningsformålet er i strid med en Natura2000-beskyttelse.
- At fredningserstatningen forventes at blive uforholdsmæssig stor og ikke vil modsvare resultatet. Budgetoverslaget kan medvirke til, at vi ikke belaster de offentlige frednings-budgetter med små, dyre og naturmæssigt ubetydelige sager.
- At DN allerede er i gang med nye eller revision af eksisterende fredninger i den pågældende kommune. For at sikre en geografisk afbalanceret fordeling af DN's fredningsressource, bør der skeles til, om der er verserende fredningssager i kommunen.
- At området gennem lokalplanlægning er disponeret til f.eks. erhverv eller boliger, og dermed kan medføre høje erstatningskrav.

## **7. Proces i DN**

På baggrund af et oplæg fra Sekretariatet og en høring i NFU og PFU vedtager HB i slutningen af året en plan for det kommende års fredningsarbejde, herunder en plan for hvilke nye fredninger, der skal rejses i løbet af året. HB orienteres i den forbindelse om alle de henvendelser vedrørende nye fredningsønsker, som Sekretariatet har modtaget. Planen udfylder de rammer, der i aktivitetsplanen er lagt for fredningsarbejdet. Da der erfaringsmæssigt opstår behov for "ambulancefredninger", kan der være behov for en løbende revidering af planen og udsættelse af ikke-hastende sager.

Sekretariatet forelægger hvert år i januar en status for året der gik samt for alle igangværende fredningssager for HB, NFU og PFU.

Arbejdet med de enkelte fredningssager foregår i et samarbejde mellem Sekretariatet og afdelingsbestyrelserne. DN-afdelingen inddrages i sagen fra starten, og der er gennem processen et tæt parløb imellem Sekretariatet og DN-afdelingen, så det lokale kendskab og netværk kan

komme i spil. Da Sekretariatet handler på mandat fra Hovedbestyrelsen, er det Sekretariatet, der har den afgørende stemme i tilfælde af uenighed.

## **8. Hidtidig fredningsprioritering i DN**

I de første ca. 50 år af DN's liv udviklede fredningsarbejdet sig i takt med foreningens vækst og udviklingen i naturbeskyttelseslovgivningen. Dog med vigtige kvantespring i 1937 hvor DN får ret til at rejse fredningssager, i 1959 hvor fredningsplanudvalgene lanceres og i 1973 hvor regionplanlægningen kommer på banen.

Fredningsprioriteringen foretog skiftende direktører i samarbejde med forretningsudvalget, det planfaglige udvalg og det naturvidenskabelige udvalg. Ofte efter henvendelser direkte til direktøren f.eks. på møder med lokalafdelingerne rundt i landet.

### *Miljøministeriets handlingsplaner*

Miljøministeren bad i 1990 Skov- og Naturstyrelsen om i samarbejde med amterne og DN at udarbejde et forslag til prioriteringen af fredningsindsatsen i Danmark. Dette arbejde blev i 1992 til "Handlingsplan for fredninger". Hovedtrækkene i den var en amtsvis opdeling af ca. 170 lokaliteter i en A, B eller C kategori.

Tanken bag var, at der ca. hvert 5 år skulle foretages en prioritering af de områder der skulle fredes, hvorefter de gennem en pragmatisk arbejdsdeling kunne sendes gennem fredningsmaskinen i skøn samdrægtighed mellem DN og myndighederne. Virkeligheden kom hurtigt ud af takt med handlingsplanen og den blev ikke revideret efter 5 år, således som det var forudsat. Der kom nemlig til at gå 13 år før den næste handlingsplan lå klar.

I 2005 udarbejdede DN, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening samt Skov- og Naturstyrelsen en ny fredningshandlingsplan. De definerede nye sigtelinjer for det kommende fredningsarbejde, for at fokusere fredningsindsatsen yderligere. Til forskel fra den foregående handlingsplan fra 1992, så var denne baseret på kriterier for arealers fredningsegnethed, og ikke geografiske lokaliteter.

I 2013 blev Handlingsplan 2013 offentliggjort. Den blev til i samarbejde mellem DN, KL og Naturstyrelsen. Den viderefører principperne fra Handlingsplan 2005 men justerer principperne for nye fredningssager. Fredningshandlingsplanen opererer således med at der i særlig grad prioriteres nye fredningsindsatser med følgende tre formål;

- Større, sammenhængende naturområder,
- Landskabsfredninger – større uforstyrrede landskaber og
- Perlerne – de unikke, de vigtigste, de nationalt værdifulde lokaliteter.

### *DN's fredningsplaner og strategier*

I 2000, da vi fortsat kun havde den gamle fredningshandlingsplan fra 1992, besluttede DN at udarbejde sin egen "Fredningsplan". Udgangspunktet for "DN's Fredningsplan" var samme tanke om en prioriteret bruttoliste som i "Handlingsplan for fredninger". "DN's Fredningsplan" blev vedtaget i 2000 efter en proces, hvor der gennem 5 år i 90'erne blev indhentet forslag fra hele DN's bagland til fredningsværdige lokaliteter, i alt ca. 400.

Planernes lokalitetsoversigter var mere inspirationskataloger end planer. DN's fredningsarbejde har ofte været kendetegnet af opportunistiske initiativer, kreative ideer og hastige udrykninger.

For at gøre DN's fredningsarbejde mere målrettet, vedtog foreningens Forretningsudvalg DN's fredningsstrategi 2007-2010 i november 2006. Formålet var at supplere den Handlingsplan, som DN havde lavet sammen med myndighederne, så foreningen fik et kvalificeret grundlag at rejse fredningssager på, også når DN går egne veje uden myndighederne, eller ligefrem imod myndighedernes interesser. Siden da har en prioritering imellem mange gode ideer til nye fredningssager foregået på et mere systematisk synligt og objektivt grundlag.



Med DN's fredningsstrategi 2010-2015 blev strategien i vidt omfang videreført, dog med visse tilretninger og et øget fokus på at fredninger skal modvirke de negative konsekvenser af klimaforandringerne og af landbrugsproduktion, fiskeri, jagt, råstofudnyttelse mv.

Fredningsstrategi 2017-2022 viderefører overordnet de foregående to strategier, men lagde op til en yderligere fokusering af fredningsarbejdet, så det understøtter de aktuelle dagsordener i det omfang naturbeskyttelseslovens § 1 tillader det, og det i øvrigt giver mening.

Fredningsstrategi 2022-30 er i vidt omfang en videreførelse af tidligere strategier, men med et klarere hovedfokus på naturbeskyttelse og fortsat stærk fokusering på, at fredningsarbejdet skal understøtte de aktuelle dagsordener, som DN arbejder med, og i det omfang naturbeskyttelseslovens § 1 muliggør det.